

כלכלה

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	(27×2)	—	54 נקודות
פרק שני	—	(24×1)	—	24 נקודות
פרק שלישי	—	(11×2)	—	22 נקודות
סה"כ	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: כתוב תשובות תמציתיות ומדויקות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיזטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיזטה" בראש כל עמוד טיזטה. רישום טיזטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

המשך מעבר לדף ◀

השאלות

פרק ראשון (54 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה – 27 נקודות).

1. בשנים האחרונות עלתה הצריכה הפרטית במשק הישראלי.
  - א. הגדר את המושג "צריכה פרטית".
  - הסבר את השפעת שער הריבית על הצריכה הפרטית. (4 נקודות)
  - ב. באיזו מדיניות מוניטרית נוקט בנק ישראל בשנים האחרונות? הצג והסבר בעזרת עקומות ביקוש והיצע של שוק הכסף. (11 נקודות)
  - ג. כיצד תשפיע העלייה בצריכה הפרטית על רמת התעסוקה ועל רמת התוצר במשק? הצג והסבר בעזרת המודל הקיינסיאני.
  - הנח שהמשק הישראלי נמצא במצב של שיווי משקל באבטלה. (12 נקודות)
2. בקיץ 2016 התגלו כמה מקרים של זיהומים במוצרי מזון. החוק בישראל אינו מחייב חברות לערוך בדיקות במוצרים לפני שיווקם או לדווח לרשויות על זיהומים במפעל, כל עוד החברות סבורות כי לא יצאו מן המפעל מוצרים מזוהמים.
  - א. הגדר את המושג "כשל שוק", וציין איזה סוג של כשל שוק מתואר בפתח. (3 נקודות)
  - ב. חברות מזון אספו מוצרים מזוהמים מן המשווקים. בו בזמן צמצם הציבור את רכישת מוצרי המזון האלה. למרות זאת לא השתנה מחירם. מדוע לא השתנה מחיר מוצרי המזון האלה? הצג והסבר בעזרת עקומות ביקוש והיצע. (12 נקודות)
  - ג. בעקבות גל הפרסומים בנוגע לזיהומים במוצרי מזון עלה היקף הרכישה של מוצרי מזון מיובאים. כיצד תשפיע העלייה בהיקף הרכישה של מוצרי מזון מיובאים על שער החליפין? הצג והסבר בעזרת עקומות ביקוש והיצע של שוק המט"ח. (12 נקודות)

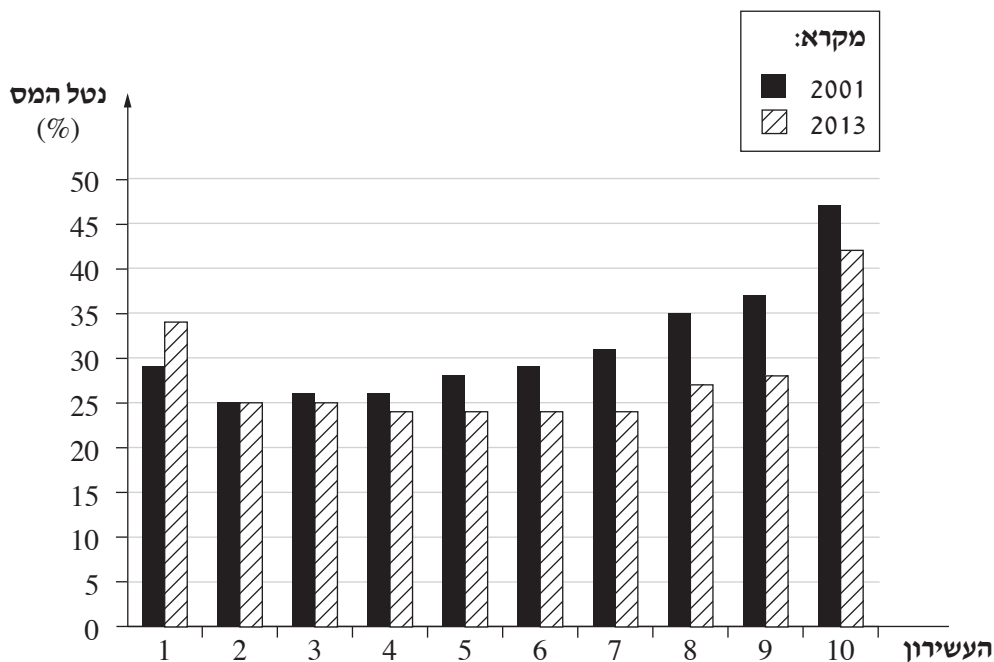
3. בשנת 2016 נערכו המשחקים האולימפיים בברזיל. לקראת המשחקים נסללו כבישים ונבנו בתי מלון, שהביאו לצמיחה כלכלית במשק הברזילאי.
- א. הסבר מהי צמיחה כלכלית.
- ציין גורם אחד המסביר את הקשר בין קיום המשחקים האולימפיים לבין צמיחה כלכלית. (6 נקודות)
- ב. כיצד ישפיע הגורם שציננת בסעיף א על הרכב הייצור במשק הברזילאי בטווח הקצר ובטווח הארוך? הצג והסבר בעזרת עקומת התמורה.
- הנח שהמשק הברזילאי נמצא במצב מוצא של אבטלה. (9 נקודות)
- ג. לאחר סיום המשחקים האולימפיים פוטרו העובדים הזמניים הלא־מקצועיים. מה קרה בעקבות זאת לא־שוויון בחלוקת ההכנסות במשק הברזילאי? הצג והסבר בעזרת עקומת לורנץ ומדד ג'יני. (12 נקודות)
4. בשנת 2015 גדל ב־ 14% מספר הישראלים היוצאים לחופשות בחוץ לארץ.
- (מעובד על פי: בסוק, מ', The marker, 10/3/16)
- א. העלייה במספר הישראלים היוצאים לחופשות בחו"ל באה לידי ביטוי בגידול ביבוא של שירותי תיירות של ישראל. הסבר מדוע. (4 נקודות)
- ב. הצג והסבר בעזרת המודל הקיינסיאני את ההשפעה של העלייה במספר הישראלים היוצאים לחופשות בחו"ל על היקף התוצר ועל רמת התעסוקה בישראל. הנח שישראל נמצאת במצב מוצא של תעסוקה מלאה. (12 נקודות)
- ג. כיצד תשפיע יציאת הישראלים לחופשות בחו"ל על ההכנסות של בעלי בתי המלון בישראל? הצג והסבר בעזרת עקומות ביקוש והיצע לחדרי מלון בישראל. (11 נקודות)

פרק שני (24 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 5-6.

5. בגרף שלפניך מוצג נטל המס, לפי עשירוני הכנסה, בשנים 2001 ו-2013.

נטל המס, לפי עשירוני הכנסה, בשנים 2001, 2013

(מעובד על פי: סדרת מחקרי מדיניות מחקר מדיניות 21, תקציב המדינה לשנים 2015-2016 לנוכח צורכי המשק לפי המדד החברתי החדש, עורכים: אחדות, ל', סטרבצ'ינסקי, מ', ספיבק, א', כלכלני התכנית לכלכלה וחברה במכון ון ליר בירושלים)

א. (1) הגדר את המושגים "מס פרוגרסיבי" ו"מס רגרסיבי".

הבא דוגמה לכל אחד ממסים אלה.

(2) על פי הגרף, תאר את השינויים בנטל המס שחלו משנת 2001 עד שנת 2013.

(12 נקודות)

ב. (1) מהי המדיניות החברתית-כלכלית שבאה לידי ביטוי בגרף? נמק את תשובתך

בעזרת השוואה בין נטל המס על העשירון העליון לבין נטל המס על העשירון התחתון.

(2) מה הייתה השפעת מדיניות המיסוי בישראל על האי-שוויון בחלוקת ההכנסות

הפנויות במשק משנת 2001 עד שנת 2013? הצג והסבר בעזרת עקומת לורנץ

ומדד ג'יני.

(12 נקודות)

6. במחקר שנערך במרכז טאוב נבדקה השתלבות העולים מאתיופיה במערכת החינוך ובשוק העבודה בישראל. החוקרים השוו בין שתי קבוצות:

- ילידי ישראל ממוצא אתיופי.
  - עולים שהגיעו לישראל מאתיופיה אחרי גיל 13.
- החוקרים מצאו ששיעור הזכאים לתעודת בגרות בקרב ילידי ישראל ממוצא אתיופי היה גבוה יותר מפי שלושה מזה של העולים שהגיעו לישראל אחרי גיל 13 (53% לעומת 16%). הפער בין ילידי ישראל ממוצא אתיופי ובין שאר האוכלוסייה היהודית עדיין גדול, אך הוא מצטמצם במהירות. נוסף לכך, בדקו החוקרים את שיעור בעלי התואר האקדמי בקרב בני 30-35 מקבוצות אלה. שיעור בעלי התואר האקדמי בקרב ילידי ישראל ממוצא אתיופי גבוה פי 3.5 משיעורם בקרב עולים מאתיופיה שהגיעו לישראל אחרי גיל 13.
- החברה הישראלית על כלל מערכותיה – ובכלל זה מערכת החינוך – השקיעה מאמצים ומשאבים רבים בתהליך הקליטה של העולים מאתיופיה. מאמצים אלה הניבו פרי.

(מעובד על פי: בלס, נ', על הישגי העולים מאתיופיה. מרכז טאוב, 9/7/15)

- א. (1) הגדר את המושג "הון אנושי".
- (2) כיצד משפיעים התהליכים המתוארים בקטע על ההון האנושי בישראל? נמק את תשובתך על פי הקטע.
- (3) מה יקרה לפריון העבודה בישראל בעקבות השינוי בהון האנושי? נמק את תשובתך. (14 נקודות)
- ב. בעקבות התהליכים המתוארים בקטע, מהו השינוי שיחול במשק הישראלי בטווח הזמן הקצר ובטווח הזמן הארוך? הצג והסבר בעזרת עקומת התמורה. הנח שהמשק הישראלי נמצא במצב מוצא של תעסוקה מלאה. (10 נקודות)

פרק שלישי (22 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 7-10 (לכל שאלה – 11 נקודות).

7. הממשלה מסבסדת את התחבורה הציבורית בישראל.
  - א. הצג שלושה תנאים לקיומה של תחרות משוכללת. (7 נקודות)
  - ב. האם בשוק התחבורה הציבורית בישראל יש תחרות משוכללת? נמק את תשובתך. (4 נקודות)
8. מפעלי טקסטיל רבים בישראל נסגרו בשנים האחרונות בשל השתלבותה של המדינה בתהליך הגלובליזציה. עובדים רבים במפעלים אלה פוטרו, ובעתיד יתקשו למצוא עבודה.
  - א. הצג שני עקרונות של תהליך הגלובליזציה. (6 נקודות)
  - ב. הצג שני ערכים העומדים בבסיס הדילמה הערכית שליוותה את כניסת המשק הישראלי לתהליך הגלובליזציה. הסבר כיצד ערכים אלה באים לידי ביטוי בתיאור שבפתיח לשאלה. (5 נקודות)
9. תעשיית התרופות הישראלית עוברת תהליכים של שיפורים טכנולוגיים. התברר כי בעקבות תהליכים אלה הכנסות מפעלי התרופות דווקא קטנו.
  - א. הגדר את המושג "גמישות הביקוש". (4 נקודות)
  - ב. כיצד ייתכן שלמרות השיפור הטכנולוגי, הכנסות מפעלי התרופות ירדו? הצג והסבר בעזרת עקומות ביקוש והיצע של שוק התרופות בישראל. באיזו גמישות ביקוש מדובר? (7 נקודות)
10. הממשלה סללה כבישים בגליל בגלל כשל שוק.
  - א. מהו כשל השוק המוצג בפתיח לשאלה? (3 נקודות)
  - ב. מהי הסיבה לקיומו של כשל השוק שציינת בסעיף א? הבא שתי דוגמאות נוספות (מלבד סלילת כבישים) למוצרים שבנוגע להם מתקיים כשל שוק מן הסוג שציינת בסעיף א. (8 נקודות)

בהצלחה!